

lini daaruit trekken? Misschien spelt hij al de woorden: Italië verlaten om den dood te ontgaan.

In Rusland kan men beter overweg met puzzles. De Trotski-puzzel is de oplossing nabij. De man, die het bolsjewisme nog in veel opzichten getemperd heeft, is uit zijn ambten ontzet en als hij zich niet vlug onderwerpt aan de partij, moet hij ook daaruit. Het communisme vraagt niet of de letters een zin opleveren. Onzin is ook goed.

Ons land is aan puzzles ook niet misdeeld. Daar hebt ge o.m. de staats- en gemeenteraaf-puzzles. De gevierde toneelspeeler Bouwmeester is oud, ziek en arm. Over de puzzel, hoe zoo'n man in zijn leven niet wat geld heeft kunnen beleggen, zwijgen we. Wij bemoeien ons niet met eens anders zaken. Maar dat zij, die onder zijn spel hebben gelachen en geweed, die hem hebben beaplaudiseerd en belawaaid, die hem bloemstukken hebben gezonden en gedichten, dat zij hem in den steek laten en zeggen: ga maar naar de gemeente en klop dan ook eens aan bij het rijk, is een puzzel. En dat hij op die manier f5000 bij elkaar krijgt in dezen tijd van bezuiniging en ondanks het protest van anti-revolutionairen, is ook al weer een puzzel. De Amsterdamsche wethouder zei heel netjes, dat hij de overtuiging der laatste eerbiedigde. Maar die tegen het hedendaagsche toneel zijn moeten toch meebetalen. Als ik de letters in de hokjes leg, krijg ik niet anders dan het woord: tooneeldwang.

En was dat maar de eenige puzzel in onze goede stad en in ons dierbaar vaderland!

HEPP.

Eén lijst?

Een moeilijke werk. Invloed der kiezers. Centralisatie. Een goede kamerclub. Medewerking der kiezers.

De meeste partijen zijn thans bezig om de noodige voorbereidingen te treffen voor de komende verkiezingen.

Een der gewichtigste en moeilijkste bezigheden is zeker wel het samenstellen der kandidatenlijsten.

Ik noem deze bezigheid moeilijk, omdat het niet gemakkelijk is uit zooveel geschikten de allersgeschiksten te zoeken en dezen niet alleen met hun plaatsing, maar ook met hun plaats op de lijst te verorden te doen zijn. En ook gewichtig is dit werk, want hierbij valt niet alleen te rekenen met den wil van den aspirant-candidaat, maar ook nog in zekere mate met de meening der kiezers. Want ook daar waar de kiezers slechts zeer geringen invloed op de samenstelling der lijsten hebben, dient wel degelijk met hen gerekend te worden. De vraag: „wat zullen de kiezers er van zeggen“ staat dan ook bij de samenstelling der kandidatenlijsten steeds op den voorgrond en dit is niet alleen het geval bij de Vrijz. Dem., waar men door middel van een referendum het antwoord zoekt, maar ook bij die partijen, die in dit stadium de kiezers er zooveel mogelijk buiten houden.

Als ik het dus heb over den invloed der kiezers, dan ben ik er mij van bewust, dat deze invloed groter is dan uit de formeele medewerking blijkt. Deze laatste is trouwens zeer gering. Bijna kan men zeggen, dat de samenstelling der kandidatenlijsten buiten de kiezers omgaat.

Dit moet wel bijzonder teleurstellend zijn voor wie van de invoering van het algemeen kiesrecht een betekenisvolle vermeerdering der volksinvloed heeft verwacht, maar 't is niet anders. Leg maar naast elkaar het eijfer van de stemmen die op de A.R. lijsten zijn uitgebracht en het eijfer van de leden der partij.

Toch hebben alleen de leden der partij aan het samenstellen der kandidatenlijsten meegewerkt en ik zou wel eens willen weten hoe klein het deel of deeltje is, dat werkelijk heeft meegedaan.

Die candidaatstelling is trouwens een ingewikkeld proces en dreigt dat steeds meer te worden.

Over hoeveel schijven moet een actie der kiezers loopen voor er eenig resultaat te zien is? Wie deze groote machine ziet en weet hoeveel kracht er aangewend moet worden om eenige beweging te veroorzaken is geneigd zich rustig te houden.

Deze neiging zal, vrees ik, nog belangrijk bevorderd worden door de invoering van één lijst over het heele land. Of dit met of zonder bijlijsten geschiedt doet weinig ter zake. Mijn bezwaar tegen die éne lijst is op zichzelf niet zoo groot. Ook thans mis ik de illusie, dat wij als kiezers veel invloed hebben op de samenstelling der kandidatenlijsten.

Practisch blijft alles vrijwel bij het oude.

Maar als wij thans met één lijst komen, dan is dat een stap in de richting van de centralisatie.

Indien de nieuwe wijze van kiezen op één punt slecht is bevallen, dan was het op dit punt. Ons volk kan zich moeilijk aanpassen bij deze gedwongen centralisatie. Telkens gaan nog klachten op over het verloren contact tussen kiezers en gekozenen.

Een gemis is ook, dat men niet meer voor een eigen candidaat kan strijden. (Een mensch strijd nu oecumaal graag voor iets eigens.)

Zou dus onze partij eenige verandering willen aanbrengen en willen reddend wat er bij deze kieswet te redden valt, dan zou ze m.i. zeer bestial moeten gaan in de richting van de decentralisatie.

Nu weet ik wel, dat de zaak niet zoo eenvoudig is. De heele actie heeft ten doel om ons een Kamerclub te bezorgen die klinkt als een klok. 't Gaat hier niet over de personen maar over 't geheel. De samenstelling mag niet eenzijdig wezen. Een goede werkverdeling moet

mogelijk zijn. 't Sprekt vanzelf dat een kleine commissie of het Centraal Comité hiervoor beter kan zorgen dan de verschillende groepen van kiezers dat kunnen. Ook zullen deze laatste gedurig hebben te strijden tegen de neiging om plaatselijke of gewestelijke grootheden naar voren te brengen, zonder voldoende op het belang van het geheel te letten.

Ook mag worden aangenomen, dat zij die namens onze partij straks het laatste woord over de éne lijst moeten spreken dit met groote wijsheid zullen doen en alle mogelijke belangen nauwgezet tegenover elkaar zullen afwegen.

Toch is hiermee niet alles gezegd. 't Gaat niet over de vraag of ons volk goed vertegenwoordigd is, maar allereerst of het zich goed vertegenwoordigd voelt. Wat denken de kiezers zelf van die éne lijst? Zijn zij er mee tevreden of terecht of ten onrechte van meening, dat hun invloed hierdoor zal verminderen?

Is dit laatste het geval dan zal de éne lijst de neiging om zich rustig te houden versterken en niet zijn in het belang der partij. Als een harmonische samenstelling der Kamerclub via de éne lijst gekocht moet worden met een werkelijke of vermeende vermindering van den invloed der georganiseerde leden onzer partij op de samenstelling der kandidatenlijsten, dan is die mooie Kamerclub te duur gekocht.

Arnhem, 21 Jan. 1925.

E. VISSER.

GEESTELIJKE ADVIEZEN.

Nog ééns „vroegdoop“.

M. B. te M. vraagt, of we, als we den visch stollen, dat de Doop van onze kinderen zoo spoedig mogelijk moet worden toegediend, consequent niet evenals de Roomsche Kerk de kinderen onmiddellijk na de geboorte, bij de ouders thuis, of aan de pastorie, onder getuige van één of meer onderling den Doop zouden moeten ontfangen.

Eerlijk gezegd, gevoel ik weinig lust om al weer over den z.g.n. „vroegdoop“ te schrijven. 't Is haast alsof er onder ons, gereformeerden, voor niets eenige belangstelling is dan voor dien vroegdoop. En voor die belangstelling blijkt dan nog zoo weinig, dat ze meer dan Platonisch is. Onder al onze briefschrijvers over dit onderwerp is er maar één, van wien me bleek, dat de vraag actueel voor hem was en dus een geestelijken achtergrond had. Voor velen lijkt het niet meer dan een onderwerp waarover het wel aardig is eens wat te praten. Maar op zoo weinig geestelijke vragen is 't moeilijk geestelijke adviezen geven.

Van M. B. wil ik aannemen, dat hij inderdaad advies vraagt, omdat hij staat voor de vraag: hoe te handelen? en er geen bevredigend antwoord op vinden kan. Op zijn vraag zal ik daarom antwoorden.

Nee, met den regel te stellen, dat de bediening des H. Doops voor onze kinderen moet gezocht worden zoo spoedig als mogelijk is, zetten onze kerken volstrekt niet den voet op een pad, dat leidt tot Rome's praktijk.

Tot de Roomsche praktijk komt men, als men leert 1e. dat de doop niet maar de reiniging van zonde beteekent en verzegelt, maar deze reiniging zelf aanbrengt; 2e. dat daarom de Doop onmisbaar is tot zaligheid; en 3e. dat de geestelijkheid eigenlijk de kerk is, en dat dus de kerk verschijnt overal waar een dienstdoend geestelijke optreedt. Bij deze opvatting moet men wel met angstige haast den Doop zoeken, en staat er niets in den weg aan zijn bediening waar ter plaatse en met of zonder tegenwoordigheid ook.

Maar van dit alles leeren wij niets. Ook niet dat laatste. En juist dat laat voor den huishoof onder ons geen plaats. Het kind is naar Gods Woord en onze belijdenis niet de eenige belanghebbende bij den Doop. Behalve zijn ouders heeft daarbij ook belang de kerk in wier midden het geboren werd. Om drieërlei reden. Ten eerste, omdat door den Doop van haar zaad ook aan haar het Verbond Gods, in de weldad der reiniging van zonde, wordt verzegeld. In de tweede plaats, omdat de Doop het Sacrament is der inlijving in het Lichaam van Christus, en derhalve teken van de gemeenschap met de kerk in 't zichtbare. En eindelijk, wij de ouders bij den Doop van hun kind, zich tegenover de kerk des Heeren plechtig verbinden tot trouw aan het Verbond Gods in de opvoeding van het zaad der gemeente.

Om deze drievoudige beteekenis van den Doop voor de kerk, hebben onze vaders zich steeds verzet tegen den z.g.n. huishoof, ze achtten hem een miskenning van de rechten der kerk en oordeelden daarom, dat de Doop moest bediend worden in de samenkomsten der gemeente. En als M. B. er ons Doopsformulier eens op naleest, zal hij ontdekken, dat de gemeente daarin waarlijk geen geringe plaats inneemt.

Bazars.

Eenzelfde lezer vraagt me ook, wat ik denk van 't houden van bazars voor kerkelijke of christelijke belangen.

Ik denk daar zoo over: het houden van bazars moet contrabande blijven in de verzorging van ons kerkelijk leven. In de kerk zijn we in 't huis Gods. Wat voor de verzorging daarvan noodig is, moet den Heere vrijwillig en blijmoedig gegeven. En door geven kan het er ook komen, omdat te berekenen is wat er moet zijn, en de éne last, naar verhouding der draagkracht, over allen verdeeld kan worden.

Met velelei christelijke belangen, waarvoor alzoo gevraagd wordt, staat dat evenwel wat anders. Geven, vrijwillig en blijmoedig, behoort ook daar stellig regel te zijn. Maar langs dien weg komt vaak het benodigde geld niet binnen. Vooreerst omdat men er de lasten niet naar billijkheid verdeelen kan, ook al omdat de kring, die ze behoort te dragen, niet met precisieheid, meestal in 't geheel niet te begrenzen valt; en in de tweede plaats, omdat de drang tot vrijwillig geven bij velen zoo ongelijk en bij anderen in 't geheel niet werkt.

Dit maakt dan hulpmiddelen als een bazar o.a. onmisbaar. Want komen moet het geld er. En 't is beter, dat het Koninkrijk Gods geen schade lijdt, ook al komt met alles er voor binnen op de meest ideale manier, dan dat we, uit vrees, dat de menschen op minder-ideale manier zouden geven Gods Koninkrijk schade lieten lijden.

Zoo'n bazar is dan wel altoos een getuigenis van een tekort der christenen in offervaardigheid. Of neen, ook dat is hij nog niet altoos, want op een bazar wordt ook geofferd, en somtijds zeer gewillig en royaal. Maar hij bewijst dan toch, dat er een zekere uitwendige prikkel noodig is, om de offervaardigheid actief te maken. En ook daarin ligt dan wel iets van een tekort, dat dringen moet tot spontaan geven. Maar aangezien een groot deel der christenen het wel nooit zoover zullen brengen, dat ze altoos aan al wat hun steun behoeft steeds op tijd en in de juiste verhouding denken, vrees ik, dat we er zonder bazars voorloopig wel niet zullen komen.

Het zijn krukken. En we moeten er stellig maar staan zonder krukken te loopen. Maar als het er zonder niet gaat — nu, laat de kruk dan nog eens dienst doen.

Zonde, die hem onder den ban zou moeten brengen — neen, die kan ik in den bazar niet zien. Ook zoo geeft men toch ten slotte.

V.

F.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN.

Hebt ge wel het helder gestelde artikel gelezen van Prof. Dr G. Ch. Aalders: „Gereformeerd kerkelijk leven in Schotland“? Dr Aalders is afgevaardigd geweest met Dr Ridderbos naar de Synodes van twee kleine Schotsche Kerken met welke wij correspondeeren. Hij vertelt van haar verleden en heden. Tevens schrijft hij nog over de United Free Church, hoewel de Synode dier machtige Schotsche Kerk onze afgevaardigden niet kon ontfangen. Aan het slot van zijn artikel in de laatste aflevering van het „Gereformeerd Theologisch Tijdschrift“, afl. 8, waarschuwt hij ons ernstig, dat wij ons toch niet afzijdig zullen houden. Groote belangen staan op het spel. Hij spreekt van een schoone taak en een dure roeping, die wij hebben tegenover Schotland. Wij mogen eene kostelijke gelegenheid, ons geboden, om tot zegen te zijn voor het land van Knox niet ongebruikt voorbij laten gaan! Dr Aalders is een van de Deputaten voor de correspondentie met de buitenlandsche Kerken. Hunne instructie houdt o.m. in: informatie omtrent Belijdenis en Kerkregering van alle Kerken, die onder den naam van Gereformeerde Kerken optreden. Nog werd hen op het hart gebonden en uitgesproken: dat ook wij ons verplicht achten, om naar den Woorde Gods op elkander acht te geven, dat men noch in leer, noch in diensten tucht afwijke van de Gereformeerde beginselen, wijl geoordeeld wordt, dat de correspondentie die verplichting reeds op ons legt. Zoo dan, conform zijn instructie wekt hij ons op, om ook ten opzichte van die zoo machtige Schotsche Kerk deze roeping niet te verzuken en de kostelijke gelegenheid daartoe geboden, niet te verwaarlozen. De United Free Church onderhoudt correspondentie met zeer vele Kerken. Haar studenten bezoeken buitenlandsche Universiteiten; thans vooral die van Amerika; vroeger veel die van Duitschland. Aan haar Hoogescholen komen studenten uit alle deelen der wereld. Zeer vele ook van het vasteland en weer anderen uit Amerika. Daardoor oefent zij een ongemeenen invloed uit. Dit is eveneens het geval door het groot aandeel, dat haar mannen hebben in de Presbyterian Alliance. Om alle deze redenen moeten wij niet haar in contact blijven. Het ware te wenschen, dat haar studenten naar onze scholen konden worden getrokken. Daartoe moeten wij hen zoeken. De Schotten behooren tot een volk, waarvan de taal door miljoenen en nog eens miljoenen wordt gesproken. Uit den aard der zaak voelen zij niet veel behoefte vreemde talen te leeren, vooral niet die van een klein volk. Er moet dus bij ons iets zijn, dat hen sterk zou kunnen trekken. Dat kan zijn de ontwikkeling onzer godgeleerdheid; het leven onzer Kerken. Zoo dan, wij moeten meer en beter aan hen bekend worden. Zij moeten niet omtrent ons worden ingelicht door mannen als de Proff. Van Nes en Cramer en toch zal dit het geval zijn, omdat genen wel komen op de groote wereldconferenties en wij niet.

Nog een vraag zou kunnen worden gesteld en wel deze: waarom werden onze afgevaardigden dezen voorzomer niet officieel uitgenoodigd en derhalve als zoodanig ontfangen in Edinburgh door de Synode van de United Free Church? Uit de reden waarom niet kan wederom zoo duidelijk blijken welk een machtige kerkgemeenschap deze Schotsche Kerk is. Zij toch onderhoudt de gemeenschap met zoovele Kerken, dat zij de afgevaardigden dier Kerken niet allen kan ontfangen, hun het woord geven en tot hen spreken. Op echt praktische wijze nu heeft de Commissie voor de correspondentie met de „Protestantsche Kerken van het vasteland“ de aangelegenheid der afvaardiging geregeld. Zij heeft een schema gemaakt van die Kerken welke in de jaren 1925—30 zullen worden uitgenoodigd af-

gevaardigde worden uit ons wordt van Hongari en die van noodiging met de N worden uit die om de worden gew om dit on geheel duis staat met de verschil sloten, dan noodig te sterke zwa met niet Kerken van vijf andere, deze kerkge zij opgeme enkel met i presbyteria Kerken, die Deze laats Kerken in ingal, Span steun ontf.

Dit sche zijde der S te zeggen pulaten voe eens, dat d Belijdenis die onde de Kerke wiste schee waarin me formeerde van de Ge menie, Juge dus ook on maken.

Verder ka Commissie corresponde 't vasteland Synode en informeerde bloel en l onderscheid ook zulk es woord moe gam. Zoo tot jaar on deze Kerkge in wijderen

Te Rooms ijverig apolo artikelen van reageeren, w lasten. Zoo l te Vlaarding ook als zijn l heeft gehad minst schok leecht almeec op deze „on Geestes“ en blad, waarin bestreden w leden der Ge alleen hoe e van Maria's e sche pers in Rotterdamme verre een Ge Pater Van D

Wij w een kort op het t vers voe zon dit zeven ki

Ook schriften, dat de o kinderen.

Alle ke van Mar Helvidius maagdeli dat deze weerlegd dwaling zinnige a doemenis klinkt h H. Gons

En de goddeloo looze ve genoe? spreken, voegen?

ar ea. onnien-
t is heter,
ijdt, ook al
meest ideale
menschen op
de Koninkrijke

etuisen: van
leid. Of men,
p een bazar
zeer gewil-
toch, dat er
om de offer-
ligt dan wel
tot spontane
ler christenen
lat ze altoos
wij en in de
we er zonder
n.

stellig naar
het er zonder
eens dienst

moeten been-
betzien. Ook

F.

KEN.

tikel-gelezen
ormeerd ker-
ters is afge-
naar de Sy-
en met welke
haar ver-
og over de
e hier mach-
den niet kon
rtikel in de
eerd Theolo-
ij ons ernstig
uden. Groote
ekt van een
e wij hebben
ne kostelijke
t zegen in
ebruikt voor-
de Deputaten
itenlandsche
in: infor-
kerkege-
nder den
erken op-
gehouden en
verplichte
e Gods op
men noch
hi afwijke-
selen, wijl
correspon-
ds op ons
stie wekt hij
zoo machtige
verzaken en
oden, niet te
h onderhoudt
n. Haar stu-
iversiteiten;
ger veel die
holen komen
d. Zeer vele
ren uit Ame-
enen invloed
el groot aan-
Presbyterian
wij met haar
hen, dat haar
worden ge-
en. De Schot-
de taal door
vordt gespro-
zij niet veel
oral niet die
ons iets zijn.
Dat kan zijn
d; het leven
neer en het
niet omtrent
als de Proff.
et geval zijn,
vooto wereld-

in: infor-
kerkege-
nder den
erken op-
gehouden en
verplichte
e Gods op
men noch
hi afwijke-
selen, wijl
correspon-
ds op ons
stie wekt hij
zoo machtige
verzaken en
oden, niet te
h onderhoudt
n. Haar stu-
iversiteiten;
ger veel die
holen komen
d. Zeer vele
ren uit Ame-
enen invloed
el groot aan-
Presbyterian
wij met haar
hen, dat haar
worden ge-
en. De Schot-
de taal door
vordt gespro-
zij niet veel
oral niet die
ons iets zijn.
Dat kan zijn
d; het leven
neer en het
niet omtrent
als de Proff.
et geval zijn,
vooto wereld-

n gesteld en
gevaarlijken
odigd en der-
inburgh door
rech?

rom zoo dui-
gemeenschap
ap met zoo-
i dier Kerken
woord geven
che wijze nu
omtentie met
asteland" de
eld. Zij heeft
welke in de
genoodigd af

gevaarlijken te zenden. Wij behooren tot die, welke worden uitgenoodigd voor 't volgende jaar. Met ons wordt uitgenoodigd de Gereformeerde Kerk van Hongarije en de Protestantische Kerk van Polen en die van Finland. Tot ons komt zulk een uitgenoodiging om de zes jaar. Dit is eveneens het geval met de Nederlandsch Hervormde Kerk. Zij zal worden uitgenoodigd in 1928. Er zijn ook Kerken, die om de drie en andere die om de vier jaar worden gevraagd afgevaardigden te zenden. Waarom dit onderscheid wordt gemaakt is mij niet geheel duidelijk. Ik vermoed dat dit in verband staat met den nauweren band, die gelegd is met de verschillende Kerken. 't Is ook niet buitengewoon, dat de zwakste groepen geacht worden noodig te hebben het nauwste contact met deze sterke zusterkerk. Zij onderhoudt correspondentie met niet minder dan twee en twintig Protestantische Kerken van het vasteland en zoekt die nog met vijf andere. Genoeg om te zien, welk een invloed deze kerkgemeenschap zal kunnen uitoefenen. Nog zij opgemerkt, dat zij correspondentie zoekt niet enkel met Kerken van gereformeerde belijdenis en presbyterialen kerkvorm maar ook met enkele Kerken, die kortweg Protestantische Kerk heeten. Deze laatste zijn dan gemeenlijk Protestantische Kerken in overwegend Roomsche landen als Portugal, Spanje, Polen, Finland en andere, die gewis steun ontvangen uit Schotland.

Dit schema nu voor de uitnoodiging van de zijde der Schotsche Kerk heeft ook ons nog iets te zeggen in verband met de Instructie der Deputaten voor de correspondentie. Ik herinner nog eens, dat die o.m. ook inhoudt: informatie omtrent belijdenis en kerkgeering van alle Kerken, die onder den naam van Gereformeerde Kerken optreden. Nu tref ik in het bewuste schema nog eenige namen van landen aan, waarin melding wordt gemaakt van een Gereformeerde Kerk; zoo vind ik melding gemaakt van de Gereformeerde Kerk van Slovaakije, Roemenië, Jugo-Slavië en Lithauen. Zoo'n schema kan dus ook ons nog wel dienen om ons weg-wijs te maken.

Verder kan ik nog meedeelen, dat bovengenoemde Commissie van de United Free Church voor de correspondentie met buitenlandse Kerken van 't vasteland jaarlijks een rapport uitbrengt op de synode en daartoe een vragenlijst heeft gezonden, informeerende naar de sterkte, den arbeid, den bloei en bijzonderheden omtrent het leven dier onderscheiden Kerken. Onze deputaten ontvingen ook zulk een lijst; antwoorden daarop. Dit antwoord mocht de vierhonderd woorden niet te boven gaan. Zoo kan men dus al iets anders van jaar tot jaar omtrent ons gewaar worden. Mogen wij deze kerkgemeenschap ten zegen zijn en zoo ook in wijderen kring!

G. KEIZER.

PERS-SCHOUW.

„Broeders des Heeren.”

De Roomsche pers heeft in Pater P. v. Dorp een geyrig apologet. „De Maasbode” bevat herhaaldelijk artikelen van zijn hand, die op protestantische uitingen reageren, wanneer deze Roomsche grondgedachten aanlasten. Zoo heeft onlangs Dr E. D. Kraan, Geref. pred. te Vlaardingen, een rede gehouden, waarin hij o.m. ook als zijn gevoelen uitsprak, dat Maria meer kinderen heeft gehad dan Jezus. Voor een protestant een allermindst schokkende bewering, die, naar ook ik meen, terecht almeer erkenning vindt. De Roomsche pers vliegt op deze „ontwikkeling van het heiligmom des Heiligen Geestes” echter gretig af; en de toezending van het blad, waarin Dr Kraan op niet al te nobele wijze bestreden wordt, aan het adres van alle kerkeraadsleden der Geref. Kerk van Vlaardingen doet zien, niet alleen hoe ernstig Rome het meent met de verdediging van Maria's maagdelijkheid, maar ook, hoezeer de Roomsche pers in 't ootje genomen is door de „Nieuwe Rotterdammer”, met betrekking tot de vraag, in hoeverre een Geref. ouderling inquisitoriale neigingen heeft. Pater Van Dorp beweert o.m.:

Wij willen tegenover de bewering van Dr Kraan een korte weerlegging schrijven en wijzen allereerst op het feit, dat Maria door de alleroudste schrijvers voortdurend genoemd wordt: Maagd. Hoe zou dit mogelijk zijn geweest, als Maria inderdaad zeven kinderen had gehad?

Ook Dr Kraan beroept zich op de „oudste geschriften”. Doch wij ontkennen het zeer stellig, dat de oudste geschriften melding maken van meer kinderen van Maria.

Alle kerkvaders leeren eenparig de maagdelijkheid van Maria. Of wil de spreker zich beroepen op Helvidius, een ketter in de vierde eeuw, die Maria's maagdelijkheid ontkende? Maar dan moge hij weten, dat deze ketter onmiddellijk door de kerkvaders weerlegd werd. De H. Hieronymus noemde zijn dwaling „een misdaad en godslastering, een dolzinnige razernij, een krankzinnigheid tot eigen verdoemenis” en met vlammeende verontwaardiging klinkt het: „zij, gij hebt het heiligmom van den H. Geest ontheiligd” (Adv. Helvidium N. 13, 15).

En de H. Epiphanius schreef: „vanwaar is die goddeloosheid opgedoemd? Vanwaar die grenzeloze vernietiging? Getuigt dan haar naam niet genoeg? Wie dorst ooit den naam van Maagd uitspreken, zonder er den naam van Maagd bij te voegen? De heilige Maria wordt Maagd genoemd

en die naam werd nooit veranderd” (Hacres. LXXVIII. N. 6).

Vandaar dat de Kerk op hare kerkvergaderingen (o.a. de 2e van Constantinopel in 't jaar 553 en van Lateranen in 't jaar 649) den banvloek heeft uitgesproken tegen de vijanden van Maria's maagdelijkheid.

Heel de rede van Dr Kraan, welke nitging van de meening, dat Jacobus de vleeschelijke broeder van Jezus was, hing dus in de lucht. Hij heeft daar maar staan te fantazeeren, doch onderiuschen de maagdelijkheid van Maria aangerand. Ook hij heeft het heiligmom van den H. Geest ontheiligd.

En Dr Kraan, die in de Geref. Kerkbode van Vlaardingen en ommelanden, van antwoord dient, merkt daar tegenover het volgende op:

Allereerst verwijs ik hier naar Matth. 1: 25. Nadat Jozef door een engel in den droom aangaande 't wonder, dat hij Maria zich voltrokken had in kennis is gebracht, neemt hij zijn vrouw ook tot zich „en bekende haar niet, totdat zij dezen haren eerstgeboren zoon geboort had”, wat de gedachte opwekt, dat hij 't hierna wel heeft gedaan.

Van Roomsche en soms ook van Protestantische zijde is hierbij opgemerkt, dat Mattheus wel zegt, dat Jozef zich tot de geboorte van Jezus van allen echtelijken omgang met Maria heeft onthouden, doch dat hiermee nog niet uitgesproken is, dat daarna het toegestelde geschied is. „Als men zegt, dat iets niet geschiedt totdat een andere gebeurtenis plaats grijpt, dan volgt daaruit niet noodzakelijk, dat het wel geschiedt, als 't andere werkelijk gebeurt.”

Eerlijkheidshalve wil ik erkennen, dat Mattheus hier over 't later gebeurde niet rechtstreeks zich uitslaat, maar ik voeg er aanstonds o.a. met prof. Grosheide deze opmerking bij „de toevoeging heeft weinig zin, wanneer Jozef en Maria later niet als man en vrouw leefden”.

Bovendien moet men er zich voor wachten, bij 'n uitspraak als deze bij Mattheus een kwestie als bekend te veronderstellen, die voor ons wel bestaat, doch ook voor hem niet aanwezig was. Mattheus en ook de lezers voor wie allereerst zijn evangelie bestemd was, wisten, zooals ik later nog hoop aan te tonen, dat Jezus broeders en zusters bezeten had. Men kende hen van aangezicht of althans van name. Dat het huisgezin van Jozef en Maria onderscheiden kinderen geteld had, was nog geen kwestie, doch een feit, waarvan ieder van zelf ultzigt. Indien er eenige twijfel in Mattheus' tijd bestaan had, welke toch precies de verhouding was, waarin de „broeders des Heeren” tot Jezus gestaan hadden, dan was het hier de plaats geweest om duidelijk uit te spreken, dat Jozef en Maria zich altijd van echtelijk verkeer hadden onthouden en Maria alleen Jezus als zoon ontving. Doch inplaats hiervan drukt Mattheus zich op zulk een manier uit, dat ieder onbevangen lezer den indruk krijgt, dat Jozef, de man van Maria, slechts tot de geboorte van Jezus van zijn huwelijksrecht afstand deed, maar daarna met zijn vrouw 't volle huwelijksleven leidde. (Zoo ongeveer ook Zahn.)

Om deze argumentatie te versterken, voegt hij eraan toe:

In 't gansche evangelie is niet de minste aanduiding te vinden, dat Maria bevel heeft gekregen, zich van Jozef vrij te maken en in een maagdelijken staat te gaan leven. Integendeel — de engel beveelt juist Jozef, zijn ondertrouwde tot zich te nemen en haar geheel te huwen. En „tot zich nemen” beduidt in de gedachtenwereld van de Schrift niet: in schijn bij elkander wonen en in een schijnhuwelijk met elkander leven zonder de volle vereniging en één-wording van man en vrouw. Als man en vrouw elkander aannemen beduidt voor de Schrift: één vleesch worden.

De Roomschen moeten toegeven, dat hun overtuiging meer een dogmatische, wil men, een gevoelsoverweging, dan exegetische noodzaak tot achtergrond heeft. Men denke aan de doemvonnissen der kerkvaders, waaraan de Roomsche overtuiging nu eenmaal gebonden is. Maar voor Gereformeerden, hoezeer zij ook tusschen dogma en exegese verband leggen, staat de zaak geheel anders, gelijk Dr Kraan terecht opmerkt:

Achter Roomsche en Gereformeerde beoordeeling van wat knuisch en onknuisch, zedelijk en onzedelijk is, ligt feitelijk een heele levensbeschouwing, waarop ik thans niet verder kan ingaan.

Maar ik volsta hier met de opmerking, dat de Schrift de volle echtelijke samenleving van man en vrouw op zichzelf niet als onknuisch, als iets van lager orde of minderen graad van geestelijkheid beoordeelt. 't Is integendeel goddelijke beschikking, dat de mensch pas echt en ten volle mensch, man en vrouw wordt in de volle overgave naar ziel en lichaam beide aan den een of de ander, die(n) God ons in 't huwelijk geven wil. 't Is dan ook geen heilighoorn, zelfs niet minder teer of kiesch, ook niet minder eerbiedig jegens Maria, om te meenen, dat zij na de geboorte van Jezus met Jozef het volle huwelijksleven heeft geleefd. Wij verheffen haar veeleer en zij komt des te meer echt als vrouw en als moeder uit, wanneer wij aannemen mogen, dat 't aldus is geweest.

Juist in de hier besproken kwestie komt zoo sterk mogelijk naar voren het verschil tusschen Roomsche en Gereformeerde exegese. De eerste is gebonden door traditie, de andere alleen door de Schrift, gelezen op rechte wijze.

Misschien komen wij op deze polemiek nog terug.

„Roomsche bakken en braden.”

Al riedt de verzending van Roomsche polemische artikeltjes aan het adres van Gereformeerde kerkeraads-

leden 'n beetje naar de inquisitie (hoewel niet zonder vertoon van eigen zwakheid), toch is 't nog niet noodig, den Roomschen brandstapel weer eens in details te gaan beschrijven, zooals de heer H. Bakels in zijn brochure „Roomsche bakken en braden”, blijkens den sprekenden titel, doet. „Praktika” zegt ervan:

„Roomsche bakken en braden” van den heer Bakels geeft mij aanleiding om voor de laatste beschouwing van feiten aandacht te vragen. En dit om twee redenen.

Ten eerste omdat dergelijke geschriften het gevaar, waartegen ze willen waarschuwen, naderbij brengen. Ieder kent de voordracht „het Zoutvat”, van het jonge vrouwtje, dat zoo vast overtuigd is, dat een omgevallen zoutvat twist beteekent. Ze slaagde er inderdaad in door hierover door te zaniken hevige ruzie te krijgen met haar eerst zoo lankmoedigen man. Wat stelt men zich er eigenlijk van voor, wanneer men onze goedmoedige Roomschen voortdurend sart met een „als ge echt Roomsche zijt, dan moet ge ons bakken en braden”, hetgeen men dan bewijst met citaten van allerlei Spanjaarden, Italianen, enz., waarmee men dan die Roomschen wil forceeren zich solidair te verklaren? En wat stelt men zich eigenlijk voor van den invloed, dien dergelijke geschriften hebben op niet-Roomschen? Wekken zij onder dezen niet een stemming, waarin even botte leugens van de Roomschen geloofd worden als de Roomsche man-van-de-sraat geloof van de vrijmetselaars? Dezer dagen verzekerde mij nog een „protestant”, dat hij „met eigen oogen een Roomsche vragenboekje gelezen had, waarvan de eerste vraag luidde: Hoe moeten wij met de Protestanten omgaan? antwoord: met een vriendelijk gelaat en een valsche hant”. De heer Bakels en de zijnen zullen dergelijke plompe, afschuwelijke lasteringen verachten, maar hebben zij zich wel eens afgevraagd, of zij niet een klein beetje medeaansprakelijk zijn door de sfeer, die zij scheppen?

Het is merkwaardig: juist zij, die hun tegenstanders verwijten, dat hun theologie ontaardt in „historisme”, prikkelen hen bij de minste poging, om dat verwijt te ontgaan, net zoo lang, tot ze weer in den hoek komen te liggen, waar de slagen kunnen vallen. Dat is het „historisme” in de kritiek.

De laatste-versehene utopie.

In het „Algemeen Weekblad voor Christendom en Cultuur” schrijft Dr K. J. Brouwer over een brochure van tien bladzijden, waarin de heer H. Talens te Apeldoorn (van de bekende infabriek) een beschouwing geeft van zijn sociaal systeem: „de sociaal-hierarchische maatschappij”. Hiermee wil de schrijver de sociale kwestie oplossen. Hij redeneert, volgens de resumptie van Dr Brouwer, aldus:

De schrijver vindt de oorzaak van den tegenwoordigen chaos op oconomisch gebied in den democratischen regeringsvorm en het individualistische productie- en distributiestelsel, welke twee het tegenwoordige maatschappelijke organisme kenmerken.

Nu is het laatste dezer twee kenmerken oorzaak van enorme verspillingen — de schrijver heeft het ook in eigen bedrijf ervaren — en van de onmogelijkheid tot samenwerking van kapitaal en arbeid, want alles is gebaseerd op strijd. Redeloze concurrentie of monopolie en heerschappij van den concurrent door een kleine groep groot-industrieelen, ziedaar de keuze. Vandaar 't ontstaan der socialisatie-idee, welks aanhangers de productiemiddelen in handen willen spelen van het volk, d.w.z. de massa.

Zoo luidt dus de vetgedrukte conclusie aldus: de klassenstrijd zal steeds grooteren omvang aannemen en binnen weinig jaren de productie geheel verstoren, tenzij beide partijen inzien, dat de spanning tusschen haar moet worden opgenomen in een hogere eenheid. En dus: voortgaan op den weg van het individualisme is hopeloos. Socialisme en de massa de baas is evenmin een oplossing. Welnu, dan blijft er niets anders over dan socialisme en de besten als meesters.

Maar nu komt het eerste der bovengenoemde kenmerken aan de beurt. Hoe krijgen we die besten als leiders? Het parlement is verworden door den democratischen regeringsvorm, die haar taak vervuld heeft. De komende socialistische maatschappij zal dus op hierarchischen grondslag moeten worden opgebouwd. En wanneer nu niet door den nood der tijden als vanzelf een mensch naar voren komt, die bij acclamatie tot leider wordt uitgeroepen, laten wij dan zoodra de overgrote meerderheid der bevolking op onze hand is, ons wenden tot het hoofd van den Staat, mits dit zich met de beginselen van socialisatie en hierarchie heeft vereenigd en laat dat een college van de beste mannen benoemen.

De kritiek van Dr Brouwer is allesbehalve mat. Een utopie, meer niet, luidt zijn vonnis. Immers:

Wonderbaarlijk doet die zin aan „zoodra de overgrote meerderheid der bevolking op onze hand is”. Hoe is 't mogelijk daarop te wachten, als al dij nieuws voor de deur staat? En is dit toch weer niet heulen met de immers verworden democratie? Neen, geen camouflage alstublieft.

Dit hierarchisch socialisme leidt in den kortst mogelijken tijd tot burgeroorlog, aangezien wij hier niet in Italië of Spanje zijn, en de vakverenigingen hier niet tevreden zullen zijn met de rol, die de schrijver ze goedmoedig wil toebedeelen, n.l. spreekbuizen der natie te zijn, die grieven en wenschen der bevolking langs den hierarchischen ladder naar boven geleiden, maar wier afgevaardigden nooit stemrecht zullen kunnen hebben.

Hoe kan men eenige verbetering der maatschappij als geheel, ook eenige verheffing der verworden